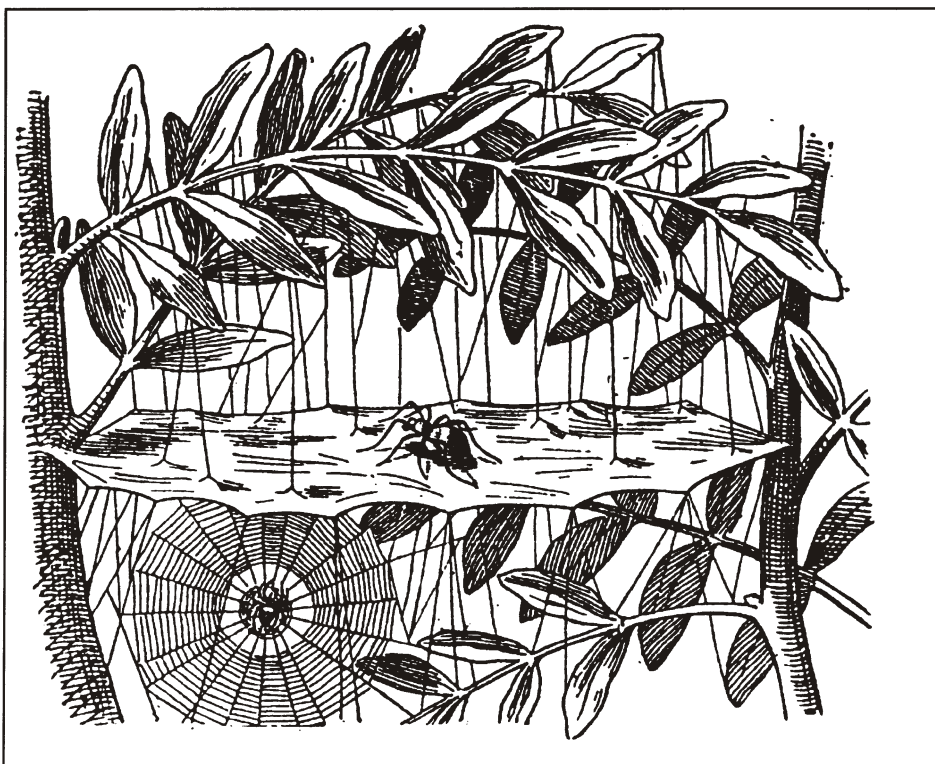

PAVOUK

Zpravodaj Arachnologické sekce České společnosti entomologické

Číslo 1

leden 1995

Vážení přátelé

Dostáváte do rukou první číslo zpravodaje Arachnologické sekce České společnosti entomologické. Zpravodaj je určen všem zájemcům o studium pavoukovců z České i Slovenské republiky. Zpravodaj si klade za cíl pomáhat Vám při navazování kontaktů, informovat Vás o dění kolem pavoukovců, informovat Vás o činnosti sekce, upozorňovat Vás na plánované akce, pomáhat při organizaci práce na společných projektech a snad Vás i trochu pobavit. Nebudeme suplovat roli odborných časopisů uveřejňováním vědeckých prací. Uvítáme však jakékoliv příspěvky ve výše naznačeném duchu, tj. oznámení o akcích, tipy na arachnologické problémy, které by zasluhovaly širší pozornosti, komentáře k průběhu akcí, recenze publikací, i něco o pavoucích jen tak pro radost.

Záměr vydávat arachnologický informační zpravodaj zraje už od roku 1988. Domníváme se, že vzhledem k rostoucímu zájmu o pavoukovce tento záměr dozrál, a dáváme mu tímto konkrétní podobu.

Nehodláme rozšiřovat záplavu časopisů s cizokrajnými názvy, a proto jsme pro náš zpravodaj zvolili prosté české slovo označující nejhojnějšího představitele řádu Arachnoidea - PAVOUK.

Zpravodaj PAVOUK bude automaticky zasílán členům Arachnologických sekcí České a Slovenské společnosti entomologické. Nejste-li dosud členy některé z Arachnologických sekcí a máte-li o členství zájem, jste vítáni. O podmínkách členství se informujte u Prof. J. Buchara či u RNDr. P. Gajdoše.

Jako jedna z mála evropských zemí máme souborný moderní klíč našich pavouků. V současné době byly zahájeny práce na přípravě Katalogu pavouků České republiky. Rádi bychom v katalogu zhodnotili dlouholetou tradici arachnologického výzkumu u nás, shromáždili veškeré údaje a zpracovali rozšíření druhů metodou síťového mapování. Takový katalog nemá dosud žádná z evropských zemí. Vyzýváme tímto všechny ty, kteří nemají o členství v Arachnologické sekci zájem, ale mohli by jakýmkoliv údajem přispět ke zpracování Katalogu, aby se přihlásili u Prof. J. Buchara. Budou jim zasílány informace týkající se přípravy Katalogu.

Stručná historie arachnologických sekcí

V roce 1971 se konal v Brně 5. Mezinárodní arachnologický kongres a téhož roku vyšly v nakladatelství Academia determinální klíče pavouků, sekáčů a štírůk ČSSR. V roce 1972 byla zorganizována první arachnologická exkurze. Roku 1973 byl pořádán první arachnologický seminář. Tyto události podnítily zájem o arachnologii v Československu.

Na prvním sjezdu československých arachnologů v Turčianských Teplicích roku 1974 byla založena Arachnologická sekce při Slovenské entomologické společnosti. Jejím předsedou byl zvolen Jaroslav Svatoň. Na druhém sjezdu československých arachnologů, který se konal v roce 1978, byl zvolen předsedou Arachnologické sekce

Prof. František Miller, DrSc. Od třetího sjezdu, konaného v roce 1983, zastával funkci předsedy Arachnologické sekce při SES Prof. Jan Buchar, DrSc.

V roce 1986 bylo pod patronací Slovenské entomologické společnosti a Ústavu ekologie průmyslové krajiny uspořádáno v Ostravě Československo-polské arachnologické sympozium.

Čtvrtý sjezd československých arachnologů se konal po událostech 17. listopadu 1989, ve dnech 30.3.-1.4.1990 v budově Národního muzea a na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Za období od počátku sedmdesátých let až do konce roku 1993 bylo uspořádáno více než dvacet terénních arachnologických exkurzí, jejichž výsledky přispěly významnou měrou k poznání arachnofauny Československa. Na přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze bylo uspořádáno 50 arachnologických seminářů.

V roce 1993 se Československo rozpadá na dva samostatné státy, Českou a Slovenskou republiku. Jako následek těchto změn vzniká i samostatná Česká společnost entomologická. Dne 26. listopadu 1993 se na Přírodovědecké fakultě UK koná ustavující schůze Arachnologické sekce České společnosti entomologické. Předsedou je zvolen Prof. Jan Buchar, DrSc., místopředsedou RNDr. Vlastimil Růžička, CSc. 11. února 1994 se koná na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity v Ostravě schůze dosavadního výboru Arachnologické sekce při Slovenské entomologické společnosti a je ukončena federální působnost této sekce. Jsou dohodnuty zásady co nejužší spolupráce dvou nově vzniklých Arachnologických sekcí. V nově zformované Arachnologické sekci Slovenské entomologické společnosti se spojili arachnologové s akarology. Na schůzi konané dne 8. dubna 1994 na Ústavu krajinné ekologie SAV v Nitře je předsedou sekce zvolen RNDr. Peter Gajdoš.

15. Evropské arachnologické kolokvium

Ve dnech 11.-15. července letošního roku se v Českých Budějovicích konalo 15. Evropské arachnologické kolokvium. Zúčastnilo se ho 98 vědeckých pracovníků a 34 doprovázejících osob z 21 evropských a asijských zemí. Předneseno bylo více než 40 přednášek, prezentováno více než 20 posterů. Sborník prací by měl být vydán v průběhu příštího roku. Slavnostního zahájení kolokvia se zúčastnil primátor Českých Budějovic Ing. J. Talíř, byli jsme přijati i starostkou města Třeboně RNDr. L. Kotilovou. Součástí programu kolokvia byla i schůze Evropské arachnologické společnosti. Na závěr jejího jednání bylo rozhodnuto, že zájemci z východoevropských zemí mohou být plnoprávními členy Společnosti při platbě sníženého členského příspěvku (20 francouzských franků), a že další evropská kolokvia budou organizována střídavě v západoevropských a ve východoevropských zemích. Organizací 16. Evropského arachnologického kolokvia byl pověřen Dr. Marek Zabka z Polska. Součástí programu kolokvia byla exkurze do Biosférické rezervace Třeboňsko. Mnoho účastníků využilo možnosti zúčastnit se postkongresových exkurzí, v sobotu do Národního parku Šumava, v neděli do CHKO Novohradské

hory, v pondělí do CHKO Český kras a v úterý do Prahy. Možnost vidět a projít si tak krásná a rozmanitá chráněná území i naše hlavní město byla účastníky velmi kladně hodnocena a spolu s pěkným červencovým počasím přispěla k celkovému úspěšnému průběhu kolokvia.

13. Mezinárodní arachnologický kongres

13. Mezinárodní arachnologický kongres organizovaný CIDA se bude konat v "Museum of Natural History" v Ženevě ve dnech 4.-9. září 1995. Účastnický poplatek činí 180 švýcarských franků (studenti 100, doprovázející osoby 90). Sborník prací bude publikován jako zvláštní číslo Revue suisse de Zoologie. Součástí programu bude půldenní sekce o biogeografii pavoukocvů. V programu je zahrnuta i jednodenní exkurze, postkongresová exkurze organizována nebude. Bližší informace a formulář přihlášky u Prof. J. Buchara.

Arachnologické semináře

Příležitostné arachnologické semináře organizoval Prof. Jan Buchar na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy od roku 1973:

- 16.-17.2.1973 Determinace podle Millerova klíče.
- 18.2.1978 Demontrace cizokrajných čeledí pavouků.
- 6.2.1982 Demontrace sběrů z Pelhřimovska. Instrukce k praktickému využití síťové metody mapování při výzkumu rozšíření druhů čeledi Lycosidae na území Čech.
- 8.10.1983 Demontrace cizokrajných čeledí pavouků. Formy spolupráce československých arachnologů.

Od listopadu roku 1983 jsou semináře organizovány plánovitě a jsou číslovány.

- 1. 11.11.83 Současná sovětská arachnologická literatura (J. Buchar). Arachnologické sběry ze Střední Asie s promítáním diapositivů (M. Antuš).
- 2. 9.12.83 Otázky klasifikace reliktnosti pavouků a její využití pro bioindikaci antropogenních změn naší přírody (J. Buchar).
- 3. 13.1.84 Využití matematických metod v arachnologii se zvláštním zřetelem na strojově výpočetní techniku.
- 4. 10.2.84 Metoda síťového mapování v arachnologickém výzkumu (J. Buchar).
- 5. 9.3.84 Vývoj a cíle arachnologického výzkumu v ČSSR (J. Buchar).
- 6. 13.4.84 Nové názory na taxonomii pavouků se zvláštním zřetelem na tzv. kribelátní pavouky.
- 7. 12.10.84 Zprávy z jednání výboru Arachnologické sekce. K výsledkům arachnologické sběrací exkurze v Rakousku (J. Buchar).

8. 9.11.84 Poznatky o arachnofauně beskydských smrčín (E. Sechterová).
Snovací ústrojí pavouků (J. Hajer).
9. 15.2.85 Co již vykonali a co mohou vykonat českoslovenští arachnologové pro
zdár československo-polského symposia na téma Krátkodobé a dlou-
hodobé změny ve struktuře arachnofauny.
10. 15.3.85 Použití metod molekulární biologie v taxonomii (J. Fleger).
11. 12.4.85 Diverzifikace epigeických synuzií arachnofaunul reliéfově pestré krajiny
vyjádřená výpočtem jejich konfigurace v dvourozměrném prostoru
pomocí computeru (J. Šmaha).
12. 11.10.85 Stav přípravy Československo-polského arachnologického symposia.
13. 8.11.85 Informace o všesvazové konferenci arachnologů SSSR. Demontrace
některých obtížně rozlišitelných skupin druhů (*Alopecosa*, *Leptyphant-*
es) (J. Buchar).
14. 13.12.85 Informace z výboru Arachnologické sekce SES.
Snovací činnost vybraných rodů kribelátních pavouků (J. Hajer).
15. 10.1.86 Informace o obhájených arachnologických vědeckovýzkumných úkolech.
Snovací činnost vybraných rodů kribelátních pavouků II (J. Hajer).
16. 14.2.86 Snovací činnost vybraných rodů kribelátních pavouků III (J. Hajer).
Závažný polymorfismus u druhu *Pardosa lugubris* (J. Buchar).
17. 14.3.86 Probrání tezí referátů připravovaných na ostravské Československo-
polské arachnologické sympozium.
18. 11.4.86 Výzkum pavouků horských smrčín (K. Absolon).
Snovací činnost kribelátních pavouků IV (J. Hajer).
19. 24.10.86 Morfologie snovacího aparátu pavouků (P. Bílek).
Informace z výboru Arachnologické sekce SES (J. Buchar).
20. 14.11.86 Demontrace obtížně určitelných skupin pavouků. Determinace
přineseného materiálu.
21. 16.1.87 Kavkazská cesta (F. Zbytek).
Koncepce seminářů v roce 1987, příprava symposia v Siedlcích.
22. 13.3.87 Rozdíly aktivit některých enzymů v různých typech snovacích žláz
pavouků (P. Bílek).
23. 10.4.87 Význam a funkce faunistických seznamů a jejich návaznost na
taxonomický výzkum.
24. 4.12.87 Výsledky studia ontogeneze některých druhů kribelátních pavouků
a jejich využití pro pochopení fylogeneze řádu *Araneida* (J. Hajer).
25. 12.2.88 Využití matematiky při srovnávacím studiu pavoučích taxocenóz (K.
Absolon).
26. 11.3.88 Úkoly jež vyvstávají s vypracováním svazku "Pavouci" v edici *Fauna*
ČSSR.
27. 29.4.88 Nově o velikostních skupinách (V. Růžička).
Harmonogram prací na fauně pavouků. Potřeba eko-etologických studií
(J. Buchar).
28. 11.11.88 Životní cyklus pavouků. Organizační záležitosti.
29. 31.3.89 Národní arachnologické společnosti a jejich časopisy (J. Buchar).
30. 14.4.89 Pavoučí společenstva kamenitých sutí (V. Růžička).
31. 17.11.89 Mezinárodní arachnologický kongres v Turku (J. Buchar, V. Růžička).
Cesta do Mongolska (J. Hajer).
Příprava 4. celostátního sjezdu československých arachnologů.
32. 19.1.90 Arachnofauna horských smrčín Šumavy a Krušných hor (K. Absolon).
33. 16.2.90 Ekologie, biologie a etologie pavouků rodu *Coelotes* (E. Sechterová).
34. 14.9.90 Arachnofauna Alp (K. Thaler).
35. 7.12.90 Zhodnocení výsledků arachnologických sběrových exkurzí do Cerové
vrchoviny a do Teplických skal. Plán seminářů na rok 1991.
36. 11.1.91 Společenské chování u pavouků (J. Žďárek).
37. 8.2.91 Fylogenetické aspekty výsledků srovnávacího studia snovacího aparátu
pavouků (P. Bílek).
38. 8.3.91 Ekologie epigeické arachnofauny (*Araneida*, *Opilionida*) v Beskydech
(E. Sechterová).
39. 17.5.91 Biologie pavouků řádu *Mesothelae* s diapositivu a filmem (J. Haupt).
40. 4.10.91 Štíři - přehled druhů s dia (F. Kovařík).
41. 29.11.91 Die Ergebnisse um Balzverhalten in der *Pardosa lugubris*-Gruppe (G.
Töpfer-Hofman).
42. 31.1.92 Přehled cytogenetiky pavoukovců (J. Král).
Pavouci na videozáznamu (J. Reischig).
43. 22.2.92 Celodenní determinační seminář u příležitosti životního jubilea Prof.
J. Buchara.
44. 20.3.92 Molekulární strategie buněčného rozpoznávání (K. Smetana).
Návštěva arachnologických pracovišť v USA (P. Kasal).
45. 20.11.92 Demontrace závažných druhů zjištěných během sběrací exkurze do
Středního Povltaví.
Plán seminářů na prosinec 1992 a rok 1993.
46. 8.1.93 Rozšíření křížáka *Argiope bruennichi* v Čechách (A. Kůrka).
Chemické složení pavučinových vláken (J. Hajer).
47. 12.2.93 Klasifikace ekosystémů podzemních prostor.
Arachnofauna suťového pole v Průčelské rokli (V. Růžička).
48. 23.4.93 Dosavadní stav výzkumu arachnofauny Moravského krasu (Z. Majkus).
49. 1.10.93 14. Evropské arachnologické kolokvium v Catánii (J. Hajer).
15. Evropské arachnologické kolokvium v Českých Budějovicích (V.
Růžička). Plán seminářů (J. Buchar).
50. 26.11.93 Současný stav poznatků o čeledi *Atypidae* (J. Hajer).

Členská základna

Soupis členů Arachnologické sekce České společnosti entomologické ke konci roku 1994. Oblast zájmu: A - pavouci, O - sekáči, S - štíři, P - štírci.

T.z. - telefon do zaměstnání, t.d. - telefon domů.

Milan Antuš	A	V křížkách 497 107 00 Praha 10 - Dubeč	
Petr Antuš	A	Rečkova 7, 130 00 Praha 3	
Pavel Bezděčka	O	V. Vaculky 994 686 01 Uherské Hradiště	t.z. (0632) 431
Jan Buchar Prof. RNDr. DrSc.	A	Přírodovědecká fakulta UK Viničná 7, 128 44 Praha 2	t.z. (02) 24 91 55 20 t.d. (02) 99 22 62 fax (02) 29 36 43
Luděk J. Dobroruka RNDr. Ing.	A	č. p. 483 544 72 Bílá Třemešná	
Václav Ducháč RNDr.	P	Pospíšilova 72 552 03 Česká Skalice	
Jaromír Hajer Doc. RNDr. CSc.	A	Pedagogická fakulta UJEP České mládeže 8 400 96 Ústí nad Labem	t.z. (047) 56 01 589 t.d. (047) 474 69
Iveta Chvátalová Mgr.	A	Okresní vlastivědné muzeum, Sady 1. máje 787 01 Šumperk	
Pavel Kasal Doc. MUDr. CSc.	A	Hradešinská 6 101 00 Praha 10	t.d. (02) 73 08 97
Leoš Klimeš RNDr. CSc.	O	Botanický ústav AV ČR Dukelská 145, 379 82 Třeboň	t.z. (0333) 2522
František Kovařík	S	U Botiče 1/1389 140 00 Praha 4 - Michle	t.z. (02) 74 69 81
Jiří Král RNDr.	A	Přírodovědecká fakulta UK Viničná 5, 128 44 Praha 2	

Antonín Kúrka RNDr.	A	Národní muzeum Václavské nám. 68, 115 79 Praha	t.z. (02) 24 23 04 85 fax (02) 24 22 64 88
Zdeněk Majkus RNDr. CSc.	A	Ostravská univerzita Dvořákova 7 701 03 Ostrava 1	
Stanislav Pekár Mgr.	A	VÚ rostlinné výroby Drnovská 507/73 160 00 Praha 6	
Vlastimil Růžička RNDr. CSc.	A	Entomologický ústav Branišovská 31 370 05 České Budějovice	t.z. (038) 817, l. 371 t.d. (038) 570 42 fax (038) 43 625 e-mail entu@entu.cas.cz
Eva Staňková RNDr. CSc.	A O	Zahradní 13 787 01 Šumperk	
Jiří Šmaha RNDr.	A	Čiklova 5/646 128 00 Praha 2	
Daniel Vlasta	A	Vysočanská 546 190 00 Praha 9 - Prosek	t.d. (02) 85 82 094
František Zbytek RNDr.	A	Průběžná 1720 708 00 Ostrava - Poruba	
Jan Žďárek RNDr. CSc.	A	U 2. baterie 6 162 00 Praha 6	

Prosíme o případné opravy, doplňky a změny, které budou pravidelně publikovány.

Vydává: Arachnologická sekce České společnosti entomologické

Odpovědný redaktor: RNDr. Vlastimil Růžička, CSc.

Adresa redakce: Entomologický ústav AV ČR, Branišovská 31,
370 05 České Budějovice

Zpracováno editorem WordPerfect, vytištěno písmem Garamond.

Vychází nepravidelně. Toto číslo vychází v lednu 1995